

บันทึก

เรื่อง การออกกฎหมายเกี่ยวกับบริษัทไทยอินดัสตริสขอจดทะเบียนเพิ่มทุน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งมาโดยหนังสือที่ ๒๖๑๙/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ว่า กระทรวงพาณิชย์ได้หารือปัญหากฎหมายเกี่ยวกับบริษัทไทยอินดัสตริส (๑๙๓๒) จำกัด ยื่นคำขอจดทะเบียนเพิ่มทุนต่อกองทุนส่วนบริษัท โดยขอออกหุ้นใหม่อีก ๘,๕๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐๐ บาท และให้หุ้นใหม่นี้เป็นหุ้นที่ออกให้เสมือนหนึ่งว่าได้ใช้มูลค่าเต็มแล้ว ทั้งนี้โดยอาศัยการตีราคาทรัพย์สินของบริษัทซึ่งมีราคาสูงขึ้น ในเมื่อเทียบกับค่าของเงินบาทในปัจจุบัน ซึ่งกรมทะเบียนการค้าพิจารณาเห็นว่าไม่ควรยอมรับจดทะเบียนให้ แต่ก็ยังไม่มีตัวอย่างทั้งตัวบทกฎหมายก็บัญญัติไว้ยังไม่ชัดเจนนัก จึงหารือมา ความพิสดารแจ้งอยู่ในสำเนาหนังสือของกระทรวงพาณิชย์ที่ได้แนบมาพร้อมกัน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้พิจารณาปัญหานี้แล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

ปัญหาที่หารือมานี้ หากคำตอบตรงๆ จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้ และเท่าที่ทราบ ในประมวลกฎหมายของประเทศต่างๆ ก็คำตอบตั้งว่าไม่ได้เช่นเดียวกัน ปัญหานี้เนื่องมาจากกรณีเงินเฟ้อ ซึ่งอันที่จริงก็เป็นเหตุให้บัญชีมูลค่าของบริษัทต่างๆ ต้องสับสน เพราะทรัพย์สินของบริษัท (เช่นสถานที่ เครื่องจักรฯลฯ) มีค่าสูงขึ้นบางที่ตั้งสับสนเท่าในท้องตลาด แต่ทรัพย์สินก็คงมีจำนวนตามเดิม สถานการณ์เช่นนี้จะมองข้ามไปเสียมิได้ในเมื่อจะตอบปัญหาที่หารือมานี้

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ในทางกฎหมายเมื่อพูดถึงการเพิ่มทุนแล้วพอที่จะกล่าวได้ว่ามิได้หมายความว่าความถึงการเพิ่มทุนไปในตัว เพราะเหตุที่ค่าแห่งทรัพย์สินของบริษัทสูงขึ้นเนื่องด้วยพฤติการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นอุบัติเหตุและอาจเป็นการชั่วคราวเท่านั้น

ว่าโดยผล

ในประการแรก ทุนของบริษัทนั้นได้แก่ “หุ้น” และหุ้นนั้นจะมีได้แต่เฉพาะหุ้น” ซึ่งจะต้องใช้เป็นเงินจนเต็มค่า” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๐๙๘ และมาตรา ๑๑๑๙ รวมกับหุ้น “ซึ่งออกให้เสมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้วหรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว เพราะใช้ให้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน” ซึ่งหมายความว่า จะต้องมีการหรือทรัพย์สินอย่างอื่นมาลงเป็นหุ้น (มาตรา ๑๑๐๓ (๔), มาตรา ๑๑๐๔ (๕) และมาตรา ๑๒๒๓ (๙))

ประการที่สอง การเพิ่มทุน คือการเพิ่มทุนที่กล่าวข้างต้น “ด้วยออกหุ้นใหม่”

(มาตรา ๑๒๒๐) วิธีการเช่นนี้ในกฎหมายอังกฤษเรียกว่า “การเพิ่มหุ้นอันเป็นทุน” หรือ (ในกฎหมายปี ๑๙๒๙ และกฎหมายอื่นๆ ซึ่งกฎหมายปี ๑๙๒๙ บัญญัติข้อความให้ใช้แทน) “การเพิ่ม Subscribed Capital” โดย “เพิ่มเงินจำนวนหนึ่งซึ่งบริษัทได้รับอนุญาตให้กู้” ประมวลกฎหมายวิธีสบัญญัติว่าการเพิ่มทุนมิได้แต่เฉพาะการเพิ่มทุนอันเป็นหุ้น และทำได้ด้วย “ออกหุ้นใหม่” เท่านั้น อีกนัยหนึ่ง คือการเพิ่มทุนต้องเกิดจากความช่วยเหลือใหม่ที่บริษัทได้รับคำแนะนำจากภายนอกและต้องเป็นเงิน ฯลฯ ซึ่งบริษัทได้กู้มา

(หมายเหตุ - เรื่องการเพิ่มทุนนี้ บางทีก็วินิจฉัยกันว่า อาจทำได้โดยเพิ่มมูลค่าของหุ้นในปัจจุบันขึ้นเป็นสองเท่าหรือสามเท่าตัว ทั้งนี้เป็นวิธีการของฝรั่งเศส แต่ในกรณีเช่นนี้ผู้ถือหุ้นถูกร้องขอให้จ่ายเงินมาลงเพิ่มเติม และถ้าผู้ถือหุ้นไม่ประสงค์จะทำเช่นนั้นแล้ว หุ้นของตนก็จะถูกขายโดยการเสี่ยงภัยของตนเอง)

ตามกฎหมายในต่างประเทศที่กล่าวข้างต้นก็จะเห็นได้ว่ามีนัยตรงกันกับกฎหมายไทย กล่าวคือ การเพิ่มทุนจะพึงกระทำได้ก็ด้วยการเพิ่มสิ่งซึ่งเป็น “ทุน” ดังได้กล่าวมาแล้วในประการแรกนั่นเอง ในที่นี้คณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอให้สังเกตความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้อ้างมาแล้วอีกครั้งเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา ๑๒๒๓ (๙) ซึ่งมีว่า “ถ้ามีหุ้นใหม่ซึ่งออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้ว หรือได้ใช้แต่บางส่วนด้วยอย่างอื่นนอกจากใช้เป็นตัวเงิน ต้องแสดงให้ปรากฏว่ามีจำนวนหุ้นและเป็นมูลค่าเท่าใดและหุ้นเหล่านั้นได้จัดไว้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เงินแล้วเพียงใด เพื่อแทนคุณแรงงานหรือตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด”

วิธีการเพิ่มทุนของบริษัทไทยอินดัสตริสหาได้อยู่ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวข้างต้นไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า บริษัทเข้าใจสับสนกันอยู่ในเรื่องการเพิ่มทุนของบริษัทต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งเงื่อนไขดังกล่าวมาแล้ว ถ้าการที่ทรัพย์สินของบริษัทมีค่าสูงขึ้นอันเนื่องมาจากพฤติการณ์พิเศษบางอย่าง พึงสังเกตว่าการเข้าใจสับสนในเรื่องที่กล่าวนี้น่าจะมีอันตรายมากในเมื่อพฤติการณ์พิเศษนั้นเป็นแต่เป็นผลเนื่องมาจากกรณีเงินเฟ้อเท่านั้นเอง อันกรณีเงินเฟ้อนั้นเป็นกรณีที่ทำขึ้น คือมักจะเป็นผลเนื่องมาจากการเก็งกำไรซึ่งเป็นการชั่วคราว และอาจจะตกลงมาในวันรุ่งขึ้นก็ได้ เมื่อเช่นนี้หุ้นที่ออกใหม่ดังว่านั้นจะบังเกิดผลอย่างไร ถ้ากรณีเงินเฟ้อเป็นมูลฐานอันเชื่อถือได้สำหรับการเพิ่มทุนแล้ว ในเรื่องหุ้นที่ได้ใช้เงินแล้ว ก็ควรจะต้องคำนึงถึงกรณีเงินเฟ้อด้วยเหมือนกัน เพราะเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาทที่ได้ชำระไว้ในเวลาที่ประชุมตั้งบริษัทนั้นบางทีในเวลานี้จะมีค่าเพียง ๑๐,๐๐๐ บาทเท่านั้น ทั้งนี้จะเรียกว่าเป็นการลดทุนหรืออเนกการที่ทรัพย์สินสมบัติ (สินทรัพย์) ของบริษัทมีค่าสูงขึ้นย่อมเป็นหลักประกันอันยั่งยืนสำหรับเจ้าหน้าที่ทั้งหลาย หากจะมีการชำระบัญชีบริษัทในอนาคต (มาตรา ๑๒๕๙) และทรัพย์สินมัตินั้นจะเปลี่ยนรูปมาเป็นทรัพย์สินของบรรดาผู้ถือหุ้นซึ่งรับผิดชอบจำกัด (เพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ) หาได้ไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอเพิ่มเติมด้วยว่า ถ้าวิธีการดังกล่าวพึงอนุญาตให้ทำได้แล้ว ผลก็จะเป็นว่าบริษัทเอาทรัพย์สินของบริษัทซื้อหุ้นของบริษัทเอง แล้วแจกจ่ายแก่ผู้ถือหุ้นโดยไม่มีค่าตอบแทน อันการกระทำของบริษัททั้งสองประการนี้เป็นการต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา ๑๑๔๓ และมาตรา ๑๒๐๑)

อาศัยเหตุดังกล่าวมานี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่า วิธีการเพิ่มทุนของ บริษัทไทยอินดัสตรีส์ หารือเป็นการเพิ่มทุนตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่

(ลงชื่อ) ส. วินิจนัยกุล

(นายเสริม วินิจนัยกุล)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๕๐